

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia 4 października 2017 r.

Poz. 3429

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia 15 września 2017 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dolina Kulawy”

Na podstawie art. 19 ust. 6, w związku z art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.¹⁾), zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Dolina Kulawy”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie kompleksu torfowisk soligenicznych, źródeł, jezior oraz leśnych i nieleśnych ekosystemów lądowych z charakterystycznymi dla tych ekosystemów biocenozami.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) położenie rezerwatu w obrębie obszarów Natura 2000: Sandr Brdy PLH220026 oraz Wielki Sandr Brdy PLB220001;
- 2) położenie rezerwatu w obrębie dużego kompleksu leśnego Borów Tucholskich, w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego;
- 3) obecność zespołów roślinnych oraz gatunków roślin właściwych dla chronionych ekosystemów, w tym licznych taksonów chronionych, rzadkich i zagrożonych;
- 4) obecność terenów rolniczych (grunty orne) w granicach rezerwatu;
- 5) umiarkowana antropopresja, wzrastająca w okresie letnim, obecność licznej nielegalnej zabudowy letniskowej w otulinie rezerwatu;
- 6) włączenie rezerwatu w sieć układu melioracyjnego, w tym funkcjonującego systemu nawadniania łąk położonych poza rezerwatem.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 5. 1. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

---

¹⁾Zmiany ustawy wynikają z Dz. U. z 2015 r. poz. 1936, z 2016 r. poz. 2249 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60, 132, 1074 i 1595.

2. Lokalizację działań ochronnych dotyczących ograniczania antropopresji wzdłuż wyznaczonych szlaków²⁾ wskazuje załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 6. Wskazanie obszarów udostępnianych dla rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępniania określa załącznik nr 4 do zarządzenia.

§ 7. 1. Do działalności rolniczej wskazuje się grunty orne położone w oddziałach: 148t (część), 179a (część), 179b (część), 179c (część), 179d (część), 180i, 180l (część), 180m (część), 211i Nadleśnictwa Przymuszewo, obrębu Przymuszewo³⁾.

2. Lokalizację gruntów ornych na tle mapy Nadleśnictwa Przymuszewo wskazuje załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 8. 1. Określa się następujące ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego **gminy Studzienice**, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych:

- 1) zachować dotychczasowy charakter gruntów położonych w otulinie rezerwatu, tj. tereny leśne z enklawami torfowisk i użytków zielonych;
- 2) nie lokować wszelkich obiektów budowlanych (w tym tymczasowych, również nie związanych trwale z gruntem) w otulinie rezerwatu, w szczególności na działce 201 obrębu Prądzonka oraz na działce 133/2 obrębu Prądzonka (poza terenem obejmującym oddziały: 133j, 133k Nadl. Osusznica⁴⁾ – teren dawnej leśniczówki Bukówki), za wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej i ochronie przyrody;
- 3) w przypadku istniejącej zabudowy (dz. nr 133/2) zapewnić gospodarkę ściekową w oparciu o kanalizację lub szczelne zbiorniki bezodpływowe.

2. Określa się następujące ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego **gminy Brusy**, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych:

- 1) zachować dotychczasowy charakter gruntów położonych w otulinie rezerwatu, tj. tereny leśne z enklawami nieużytków, użytków zielonych i gruntów ornych;
- 2) nie zmieniać przeznaczenia gruntów położonych w otulinie rezerwatu na cele budowlane i rekreacyjno-wypoczynkowe;
- 3) nie lokalizować wszelkich obiektów budowlanych (w tym tymczasowych, również nie związanych trwale z gruntem) w otulinie rezerwatu, za wyjątkiem:
  - a) istniejących siedlisk rolniczych (oznaczonych jako B, B-R) w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód; (dotyczy działki ewidencyjnej nr 2 obrębu Kruszyn);
  - b) obiektów służących ochronie przyrody;
  - c) obiektów służących gospodarce leśnej;
- 4) wykluczyć rozbudowę i odbudowę istniejącej zabudowy na działce nr 40 obrębu Widno (oddz. 235o, 235n Nadl. Przymuszewo), docelowo zlikwidować istniejącą zabudowę, a grunty zagospodarować w sposób zgodny z pkt 1);
- 5) w przypadku istniejącej zabudowy (dz. nr 2 i 40 – do czasu likwidacji zabudowy) zapewnić gospodarkę ściekową w oparciu o kanalizację lub szczelne zbiorniki bezodpływowe;

²⁾Na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 8 lipca 2015 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Dolina Kulawy”.

³⁾wg Planu Urządzenia Lasu na lata 2009-2018.

⁴⁾obrębu Chociński Młyn, wg Planu Urządzenia Lasu na lata 2010-2019.

6) nie wykonywać w otulinie rezerwatu żadnych działań naruszających warunki hydrologiczne torfowisk, rzeki Kulawy oraz jeziora Dużego Głuchego oraz ich zlewni, tj. mogących obniżyć poziom lub pogorszyć jakość wód powierzchniowych i podziemnych.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku

Danuta Makowska

Załączniki do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 15 września 2017 r.

Załącznik nr 1

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Obniżenie poziomu wód gruntowych na skutek prowadzonych w przeszłości odwodnień (sieć melioracyjna, ingerencja w koryto rzeki Kulawy, obniżenie poziomu wód w jeziorach).	1) Niewykonywanie w rezerwacie i jego otulinie prac mogących obniżyć poziom wód gruntowych w rezerwacie; 2) utrzymanie poziomu piętrzenia rzeki Kulawy na jazie przy wypływie z jez. Małe Głuche na poziomie rzędnej 126,70 m n.p.m.
2.	Zaniechanie ekstensywnego użytkowania łąk i mechowisk - ekspansja roślinności drzewiastej, pogorszenie warunków wodnych (ewapotranspiracja), eutrofizacja (gromadzenie biomasy), zanikanie światłolubnych gatunków, ekspansja gatunków nitrofilnych, zmniejszenie powierzchni fitocenozy torfowiskowych i łąkowych.	1) Eliminacja samosiewów drzew z części powierzchni torfowisk i łąk; utrzymanie ich w stanie bezdrzewnym; 2) przywrócenie ekstensywnego użytkowania kośnego łąk i niektórych mechowisk.
3.	Niedostosowanie terminu i intensywności koszenia łąk do ich potrzeb ochronnych powodujące usunięcie roślin przed dojrzaniem diaspor, a w konsekwencji ubożenie florystyczne, ustępowanie cennych gatunków roślin, np. storczyków.	Dostosowanie terminów i intensywności koszenia łąk do ich potrzeb ochronnych.
4.	Zmniejszenie liczebności i pogorszenie stanu zdrowotnego populacji obuwika na skutek pogorszenia warunków siedliskowych – zbyt duże zwarcie drzewostanów i zadrzewień w obrębie stanowisk obuwika.	1) Zmniejszenie zwarcia nadmiernie zwartych drzewostanów w miejscach występowania obuwika; 2) niedopuszczenie do nadmiernego zwarcia drzewostanów na wszystkich potencjalnych stanowiskach obuwika.
5.	Brak możliwości migracji fauny wodnej na skutek istniejącego piętrzenia rzeki Kulawy na jazie poniżej jeziora Głuche Małe.	Budowa przepławki, np. bystrotoku z kamienia polnego na długości 10 m.
6.	Obecność zdewastowanego ogrodzenia z siatki drucianej wokół nieużytkowanych stawów rybnych – bariery i pułapki dla zwierząt.	Rozbiórka ogrodzenia.
7.	Obecność gruntów ornyczych w obrębie rezerwatu – erozja gleby, zwiększony spływ	1) Zmiana części gruntów ornyczych na trwałe użytki zielone (ekstensywnie użytkowane łąki świeże),

	powierzchniowy, eutrofizacja torfowisk i jezior, wprowadzanie gatunków obcych.	z wyjątkiem gruntów, na których występują cenne zbiorowiska segetalne; 2) zachowanie ekstensywnej gospodarki rolnej na gruntach, na których występują cenne zbiorowiska segetalne (uprawa wyłącznie rodzimych gatunków zbóż, nieużywanie nawozów i środków ochrony roślin).
8.	Zbyt duże zwarcie w młodych drzewostanach pochodzących z nasadzeń (sosna, świerk) - zacinienie dna lasu uniemożliwiające wykształcenie runa; obecność świerka - gatunku obcego siedliskowo.	1) Cięcia pielęgnacyjne w zbyt zwartych, młodych drzewostanach sosnowych; 2) stopniowa eliminacja świerka.
9.	Stosunkowo niewielka ilość martwego i zamierającego drewna, ograniczająca przestrzennie możliwości rozwoju populacji wyspecjalizowanych gatunków saprofitów.	Pozostawienie wywrotów, złomów jak również martwych i zamierających drzew stojących (za wyjątkiem drzew mogących stwarzać zagrożenie przy udostępnionych szlakach)
10.	Antropopresja: 1) presja turystyczna i rekreacyjna, - wydeptywanie ściółki, niszczenie roślinności, nielegalny zbiór roślin, np. obuwików, hałas, płoszenie zwierząt, zaśmiecanie; 2) spływy kajakowe rzeką Kulawą – płoszenie ptaków związanych z siedliskami wodnymi i bagiennymi, zaśmiecanie; 3) nielegalne wędkarstwo, kłusownictwo; 4) polowania w rezerwacie i jego bezpośrednim sąsiedztwie – zabijanie i płoszenie zwierząt, hałas.	Ograniczanie antropopresji poprzez: 1) utrzymanie oznakowania granic rezerwatu oraz tablic informacyjnych; 2) ukierunkowanie ruchu turystycznego, utrzymanie oznaczenia udostępnionych szlaków; 3) patrolowanie rezerwatu, zwłaszcza w okresie kwitnienia obuwika i w sezonie lęgowym ptaków; 4) usuwanie odpadów mogących stanowić pułapki dla zwierząt i obniżających walory krajobrazowe rezerwatu; 5) usunięcie ambon myśliwskich z rezerwatu (Nadl. Przymuszewo: oddz. 148, 179) oraz z jego otuliny (w odległości przynajmniej 100 m od granicy rezerwatu).
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
11.	Eutrofizacja ekosystemów torfowiskowych, wodnych i łąkowych spowodowana nielegalną zabudową letniskową przy północnym brzegu Jeziora Dużego Głuchego.	Likwidacja nielegalnej zabudowy, pozostawienie terenu przy północnym brzegu Jeziora Dużego Głuchego (w otulinie rezerwatu) wolnego od zabudowy (za wyjątkiem istniejących siedlisk rolniczych oznaczonych jako B lub B-R).
12.	Antropopresja: 1) nielegalna zabudowa letniskowa przy północnym brzegu jeziora Dużego Głuchego (w otulinie rezerwatu); 2) presja turystyczna i rekreacyjna, - wydeptywanie ściółki, niszczenie roślinności, nielegalny zbiór roślin, np. obuwików, hałas, płoszenie zwierząt, zaśmiecanie; 3) polowania w rezerwacie i jego bezpośrednim sąsiedztwie – zabijanie	Ograniczanie antropopresji poprzez: 1) usunięcie nielegalnej zabudowy, pozostawienie terenu przy północnym brzegu jeziora Dużego Głuchego (w otulinie rezerwatu) wolnego od zabudowy (za wyjątkiem istniejących siedlisk rolniczych oznaczonych jako B lub B-R); 2) utrzymanie oznakowania granic rezerwatu oraz tablic informacyjnych; 3) ukierunkowanie ruchu turystycznego, utrzymanie oznaczenia udostępnionych szlaków; 4) patrolowanie rezerwatu, zwłaszcza w okresie

	i płoszenie zwierząt, hałas.	kwitnienia obuwika i sezonie lęgowym ptaków; 5) usuwanie odpadów mogących stanowić pułapki dla zwierząt i obniżających walory krajobrazowe rezerwatu; 6) wprowadzenie zapisów do dokumentów planistycznych gmin Studzienice i Brusy uniemożliwiających budowę nowych oraz rozbudowę lub odbudowę istniejących obiektów budowlanych w otulinie rezerwatu (za wyjątkiem istniejących siedlisk rolniczych oznaczonych jako B lub B-R oraz obiektów służących ochronie przyrody oraz gospodarce leśnej); 7) usunięcie ambon myśliwskich z rezerwatu (Nadl. Przymuszewo: oddz. 148, 179) oraz z jego otuliny (w odległości przynajmniej 100 m od granicy rezerwatu).
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
13.	Możliwość pogorszenia warunków siedliskowych dla kumaka i traszki grzebieniastej: osuszenie stawów rybnych, zarośnięcie roślinnością szuwarową, wznowienie intensywnej gospodarki rybackiej i hodowla ryb drapieżnych w stawach Bukówki.	1) Utrzymanie stawów Bukówki (nie dopuszczenie do osuszenia i całkowitego zarośnięcia roślinnością szuwarową), w razie potrzeby- odbudowa urządzeń piętrzących wodę w stawach oraz okresowe usuwanie części roślinności; 2) niewznawianie intensywnej gospodarki rybackiej w stawach Bukówki, możliwa gospodarka ekstensywna przy dostosowaniu ilości i składu gatunkowego ryb do wymogów ochronnych płazów.
14.	Możliwe zmiany stosunków wodnych negatywnie wpływające na przedmioty ochrony rezerwatu na skutek działalności bobrów, np. piętrzenia wody na ciekach i zalewania cennych fitocenoz, wykonywania jam w obwałowaniach stawów rybnych powodujących odpływ wody i osuszanie stawów.	Przywrócenie warunków wodnych umożliwiających zachowanie ekosystemów chronionych w rezerwacie.
15.	Potencjalna zmiana łąk na grunty orne.	Nieprzekształcanie łąk na grunty orne.
16.	Możliwe zwiększenie eutrofizacji ekosystemów torfowiskowych, wodnych i łąkowych na skutek: 1) wznowienia intensywnej gospodarki rybackiej w stawach zlokalizowanych w obrębie rezerwatu; 2) wykonywania rębni całkowitych oraz jednoczesnych rębni złożonych na znacznych powierzchniach (powyżej 4 ha) w otulinie rezerwatu.	1) Niewznawianie intensywnej gospodarki rybackiej w stawach rybnych; 2) niewykonywanie rębni całkowitych oraz jednoczesnych rębni złożonych na znacznych powierzchniach (powyżej 4 ha) w otulinie rezerwatu.
17.	Możliwe zmniejszenie liczebności populacji obuwika na skutek nielegalnego zbioru.	1) Utrzymanie oznakowania granic rezerwatu oraz tablic informacyjnych; 2) ukierunkowanie ruchu turystycznego;

		3) patrolowanie rezerwatu, zwłaszcza w okresie kwitnienia obuwika.
18.	Możliwe pogorszenie warunków siedliskowych dla skrzypu olbrzymiego <i>Equisetum telmateia</i> na skutek nadmiernego zacienienia.	W razie potrzeby – zmniejszenie zwarcia drzew.
19.	Drapieżnictwo – niszczenie lęgów ptasich, w tym zimorodka, gągoła i żurawia.	Ocena skutków drapieżnictwa, w razie potrzeby – eliminacja drapieżników.
20.	Niszczenie brzegów rzeki Kulawy w trakcie prac związanych z utrzymaniem wód.	Niewykonywanie żadnych prac w rezerwacie i jego otulinie mogących negatywnie wpłynąć na poziom i jakość wód w rezerwacie oraz populację ptaków związanych z siedliskami wodnymi.
21.	Pożar (podpalenie lub zaproszenie ognia).	1) Utrzymanie przejezdności dróg mogących pełnić funkcje związane z ochroną przeciwpożarową; 2) patrolowanie rezerwatu, zwłaszcza w sezonie letnim.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
22.	Możliwy wpływ systemu melioracyjnego służącego do nawadniania łąk położonych poza rezerwatem – niedobór wody w rzece Kulawie (poniżej przepływu nienaruszalnego).	1) Utrzymanie poziomu piętrzenia rzeki Kulawy na jazie przy wypływie z jez. Małe Głuche na poziomie rzędnej 126,70 m n.p.m.; 2) monitoring poziomu wody w rzece Kulawie, w razie potrzeby (stwierdzenia przepływu poniżej nienaruszalnego) – zwiększenie przepływu w rzece poprzez zmniejszenie dopływu do nawadnianych łąk.
23.	Potencjalne zmiany reżimu hydrologicznego zlewni powierzchniowej i podziemnej rzeki Kulawy i występujących na terenie rezerwatu torfowisk i zbiorników wodnych.	1) Niedokonywanie żadnych działań zmieniających warunki wodne na obszarze zlewni powierzchniowej i podziemnej bez oceny wpływu na rezerwat; w szczególności poboru wód podziemnych na skalę przemysłową; 2) niewykonywanie rębni całkowitych oraz jednoczesnych rębni złożonych na znacznych powierzchniach (powyżej 4 ha) w otulinie rezerwatu.

Załącznik nr 2

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych ⁵⁾
1.	Usunięcie samosiewów drzew i krzewów z powierzchni łąk i mechowisk.	Usunięcie samosiewów drzew i krzewów w wieku do 30 lat na powierzchni około 6,2 ha; wyciętą biomasę usunąć poza rezerwat. Zabieg jednorazowy (w przypadku przywrócenia ekstensywnego koszenia), w przypadku braku zabiegów koszenia zabieg należy powtórzyć co najmniej 3-4 razy w odstępach dwuletnich.	Nadleśnictwo Osusznica: części oddz.: 134h, 143b, 143c, 143f; Nadleśnictwo Przymuszewo: części oddz.: 149h, 179h, 179i, 179j, 179k, 180k.
2.	Ekstensywne koszenie łąk.	1) Powierzchnia około 10 ha. Kosić optymalnie każdego roku (minimum raz na 2-3 lata), raz w roku, pozostawiając od 15 do 20% nieskoszonej powierzchni (każdego roku inna część), w terminie od 1 sierpnia do 30 września, wysokość koszenia – nie mniej niż 10 cm; możliwość koszenia mechanicznego, obligatoryjnie usuwać biomasę poza rezerwat; 2) kosić roślinność łąkową wzdłuż rowu (od jazu na rzece Kulawie poniżej wypływu z jeziora Małego Głuchego do południowej granicy rezerwatu) – 2 razy w roku, usuwać biomasę poza rezerwat.	1) Nadleśnictwo Osusznica: części oddziałów: 142a, 142b, 142c, 142d, 142f, 142g, 142h, 142i; 143b, 143c, 143f; Nadleśnictwo Przymuszewo: części oddziałów: 148t, 179c, 179k, 180l, 180m, 210b, 210d, 210i; 2) Nadleśnictwo Przymuszewo oddz. 210i.
3.	Ekstensywne koszenie mechowisk.	Powierzchnia około 13 ha. Kosić ręcznie raz na 2 lata lub co roku 50% powierzchni, w terminie od 1 sierpnia do 30 września, wysokość koszenia – około 15 cm. Obligatoryjnie usuwać skoszoną biomasę z powierzchni torfowisk najpóźniej w ciągu 2 tyg. po skoszeniu.	Nadleśnictwo Osusznica: części oddziałów: 134h, 134i, 135l, 135m, 142i, 143c, 143d, 143f; oraz oddziały: 134d, 134f. Nadleśnictwo Przymuszewo: części oddziałów: 149h, 179h, 180k; oraz oddz.: 179i, 179m.
4.	Zmniejszenie zwarcia	1) Na powierzchni około 1,5 ha, według potrzeb, w pierwszej kolejności usuwać świerk i sosnę, promować	1) Nadl. Osusznica:

⁵⁾ Nadleśnictwo Osusznica, obręb Chociński Młyn, wg Planu Urządzenia Lasu na lata 2010-2019 oraz Nadleśnictwo Przymuszewo, obręb Przymuszewo, wg Planu Urządzenia Lasu na lata 2009-2018.

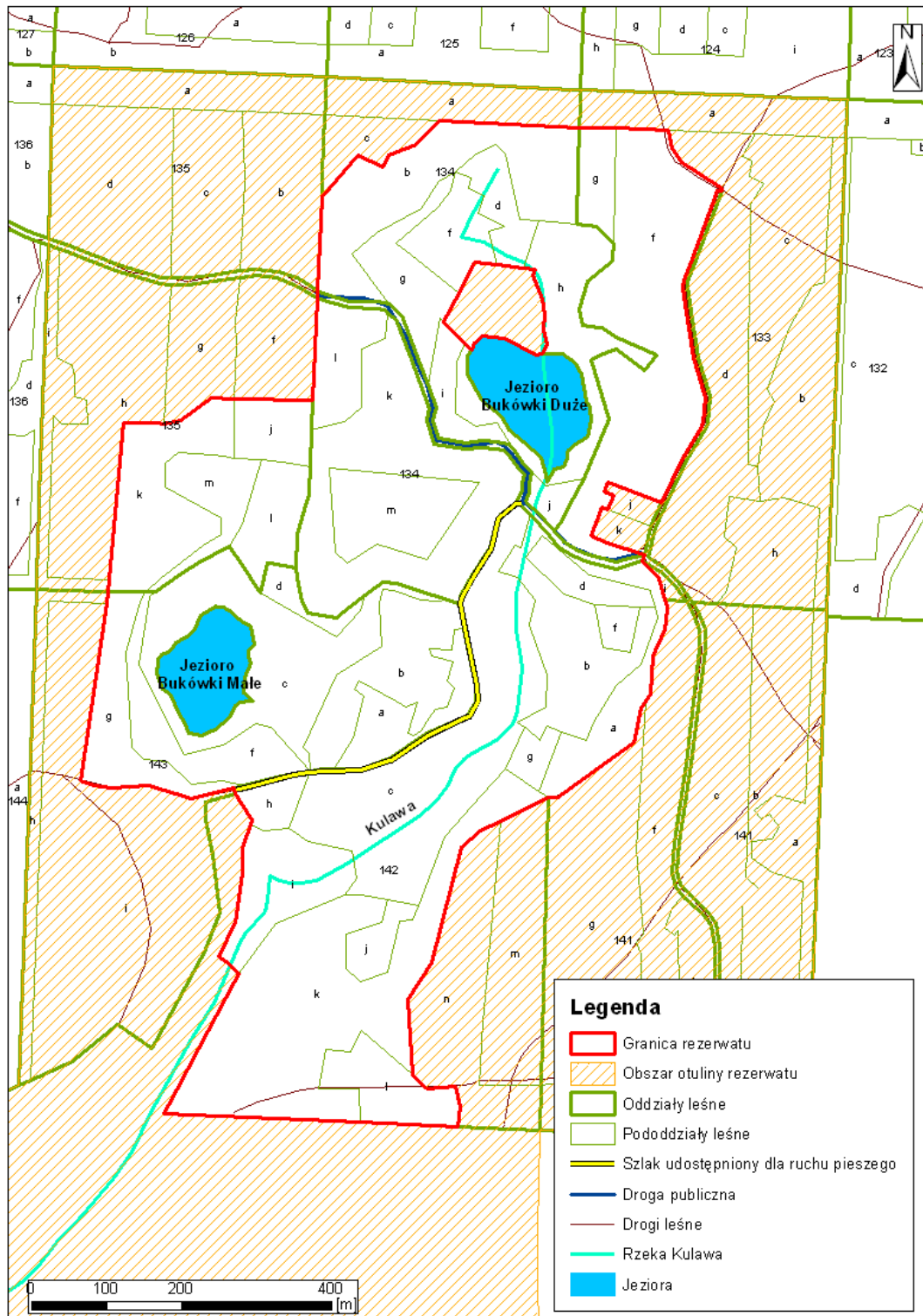
	drzewostanów w obrębie stanowisk obuwika.	gatunki zgodne z siedliskiem; 2) ocena rozmieszczenia, stanu populacji i warunków siedliskowych obuwika w granicach rezerwatu, co 5 lat; w razie potrzeby - niedopuszczenie do nadmiernego zwarcia drzewostanów na wszystkich stanowiskach.	części oddz.: 143a,143b; Nadl. Przymuszewo: części oddz.: 149 a, 149h; 2) cały rezerwat.
5.	Zmniejszenie zwarcia drzewostanów w obrębie stanowisk skrzypu olbrzymiego.	W płatach, w którym występuje skrzyp – wg potrzeb.	Nadl. Przymuszewo , oddz. 148l, 148m, 148o, 149d, 149i, 149f.
6.	Budowa przepławki (bystrotoku) na rzece Kulawie.	Bystrotok z kamienia na długości 10 m.	Jaz na rzece Kulawie poniżej wypływu z jeziora Małe Głuche.
7.	Usunięcie zdewastowanego ogrodzenia z siatki wokół stawów Bukówki.	Na długości około 1000 m.	Nadleśnictwo Osusznica, oddz. 142.
8.	Zmiana gruntów ornych na trwałe użytki zielone (ekstensywnie użytkowane łąki świeże).	1) Pozostawić grunty orne na powierzchni ok. 0,6 ha do naturalnej sukcesji, po upływie 3-5 lat podjąć ekstensywnie koszenie (jak dla łąk opisanych w ust. 2); 2) na pozostałych gruntach ornych (ok. 5,3 ha) monitorować rodzaj upraw i ich wpływ na rezerwat (uprawiać rodzime gatunki zbóż, na przemian jare i ozime, nie stosować nawożenia i środków ochrony roślin); w przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu na rezerwat, np. nasilenie procesów erozji – zaniechać upraw i pozostawić powierzchnie do naturalnej sukcesji, a następnie użytkować jak łąki świeże (kosić jak wskazano w ust. 2).	1) Nadl. Przymuszewo: oddziały: 179k (część); 2) Nadl. Przymuszewo: oddziały: 148t (część); 179a (część); 179b (część); 179c (część); 179d (część); 180i; 180l (część); 180m (część); 211i; wskazane na mapie – załączniku nr 5 do zarządzenia.
9.	Zabiegi pielęgnacyjne w młodych drzewostanach sosnowych i sosnowo-świerkowych pochodzących z nasadzeń.	Na powierzchni około 7 ha - według potrzeb; eliminować świerka, promować gatunki zgodne z siedliskiem; utrzymywać ogrodzenie zabezpieczające młodnik przed zwierzyną – zgodnie z potrzebami. Wycinkę świerka wykonać poza sezonem lęgowym ptaków obejmującym okres od początku marca do końca sierpnia.	Nadl. Osusznica, oddz. 135j; Nadl. Przymuszewo, części oddz.: 148k, 179d, 179g, 179p, 180p, 180r, 210b.
10.	Ograniczenie antropopresji	1) Utrzymanie oznaczenia granic rezerwatu – tablice urzędowe oraz oznaczenia na drzewach – wg potrzeb;	1) Granica rezerwatu;

	i ukierunkowanie ruchu turystycznego.	<p>2) utrzymanie i uzupełnienie infrastruktury informacyjnej i turystycznej (tablice edukacyjne oraz informacyjne) wzdłuż istniejących szlaków pieszych przebiegających w rezerwacie i na jego granicy;</p> <p>3) likwidacja ambon myśliwskich: ze względu na wykorzystanie ambon jako letnie kryjówki dla nietoperzy oraz obecność ptasich gniazd, ambony usunąć w okresie od połowy listopada do końca lutego; budkę lęgową zawieszoną na ambonie zlokalizowaną w oddz. 179 należy przenieść na pobliskie drzewo, wskazane jest również zawieszenie dodatkowych około 15 budek dla nietoperzy (z trocinobetonu lub ceramiki) na obrzeżach lasu;</p> <p>4) wzmożenie kontroli rezerwatu przez RDOŚ w Gdańsku we współpracy ze Strażą Leśną, Strażą Łowiecką oraz Strażą Rybacką.</p>	<p>2) wzdłuż wyznaczonych szlaków⁶⁾ wskazanych w zał. 3 do zarządzenia;</p> <p>3) Nadl. Przymuszewo: oddz. 148, 179;</p> <p>4) cały rezerwat.</p>
11.	Utrzymanie stawów rybnych.	<p>W przypadku braku użytkowania rybackiego, zgodnie z warunkami określonymi w zał. 4 do zarządzenia, utrzymywać stawy poprzez:</p> <p>1) niedopuszczenie do osuszenia – w razie potrzeby remont grobli i zastawek;</p> <p>2) niedopuszczenie do zarośnięcia stawów roślinnością szuwarową – w razie potrzeby usuwanie części roślinności; prace wykonać poza okresem lęgowym ptaków oraz okresem aktywności płazów, optymalnie od 01 listopada do 15 lutego.</p>	Nadleśnictwo Osusznica, oddz. 142.
12.	Przywrócenie warunków wodnych zaburzonych przez bobry w sposób umożliwiający zachowanie ekosystemów chronionych w rezerwacie.	<p>W razie potrzeby, tj. stwierdzenia zagrożenia dla zachowania chronionych w rezerwacie ekosystemów (zalanie lub osuszenie) na skutek działalności bobrów, podjęcie prac ograniczających skutki aktywności bobrów, np. poprzez: częściowe lub całkowite rozebranie tamy, zasypywanie opuszczonych przez bobry nor w groblach stawów.</p>	Cały rezerwat.
13.	Ocena warunków wodnych na mechowiskach i rzece Kulawie.	<p>1) Monitoring poziomu wody na mechowiskach – 2 urządzenia typu minidiver;</p> <p>2) ocena poziomu wody w rzece Kulawie, zwłaszcza w okresie poboru wód do nawadniania łąk położonych na południe od rezerwatu.</p>	<p>1) Nadl. Osusznica, oddz. 143c; Nadl. Przymuszewo, oddz. 179i;</p> <p>2) rzeka Kulawa, poniżej jazu przy S brzegu jeziora Małego Głuchego.</p>

⁶⁾ Na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 8 lipca 2015 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Dolina Kulawy”.

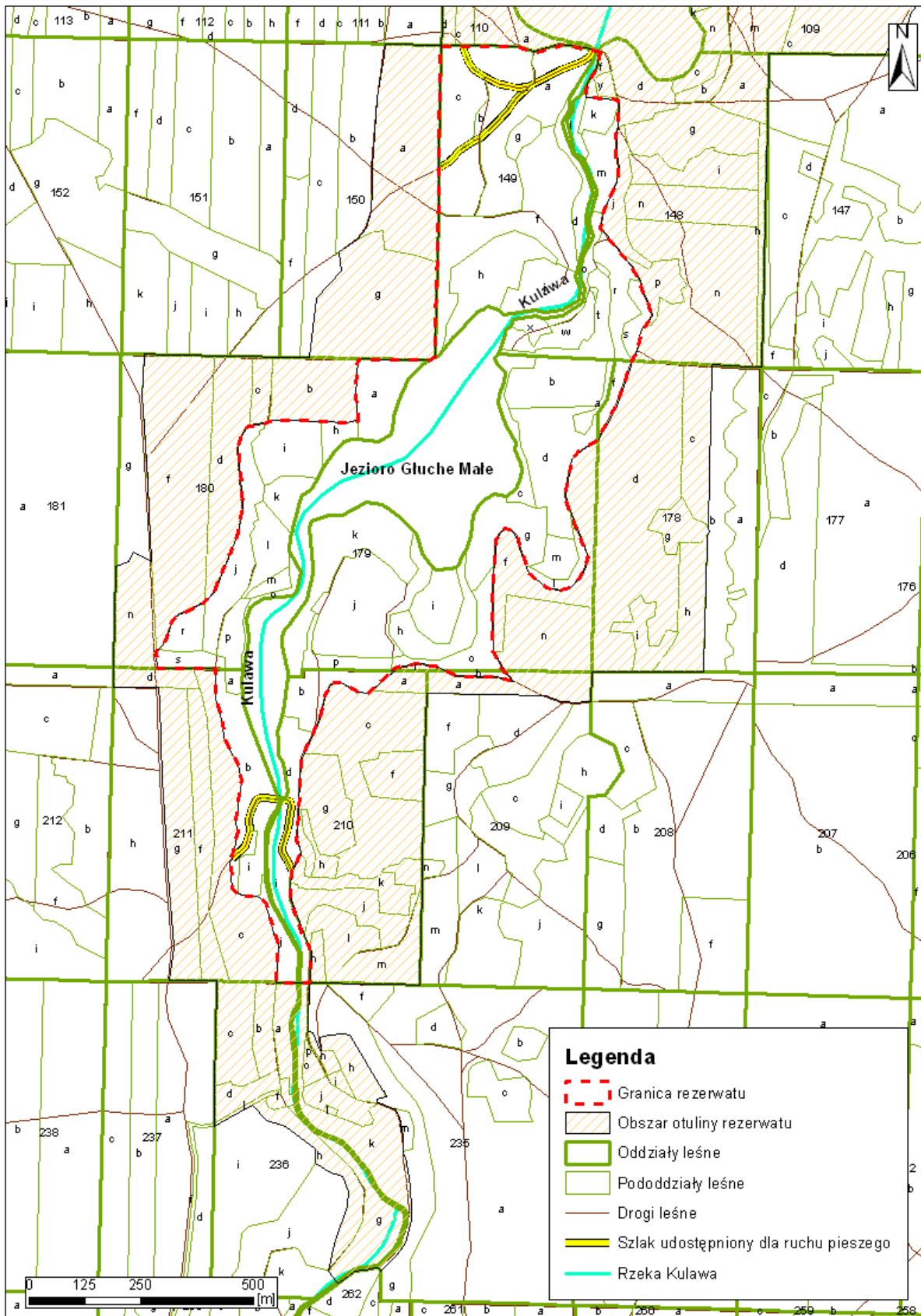
Załącznik nr 3

Lokalizacja działań ochronnych dotyczących ograniczania antropopresji wzdłuż wyznaczonych szlaków⁷⁾
Północna część rezerwatu.

⁷⁾ Na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 8 lipca 2015 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Dolina Kulawy”.

Południowa część rezerwatu.

Załącznik nr 4

Wskazanie obszarów udostępnianych dla rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępniania.

Obszary lub miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania
Stawy rybne Bukówki – wydz. 142 c Nadl. Osusznica ⁸⁾	Dopuszcza się ekstensywną hodowlę ryb tj. do 500kg/ha, z wyłączeniem gatunków drapieżnych. Nie nawozić. Wskazane odławianie sieciami. Ze względu na obecność chronionych gatunków zwierząt (kumak nizinny, traszka grzebieniasta, bóbr europejski, wydra) nie dopuszcza się osuszania zbiorników.

⁸⁾ Nadleśnictwo Osusznica, obręb Chociński Młyn, wg Planu Urządzenia Lasu na lata 2010-2019.

Załącznik nr 5

Lokalizacja gruntów ornych na tle mapy Nadleśnictwa Przymuszewo.

